

سازمان تامین اجتماعی

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

حوزه معاونت
 فنی و درآمد

موضوع: دستورالعمل حق بیمه قراردادهای بیماتکاری
 و مهندسين مشاور (نحوه محاسبه و وصول
 و صدور مقاصحساب)

بخشنامه ۱۳
 جدید درآمد

اداره کل استان
 شعبه، نمایندگی
 باسلام و دعای خیر

مقدمه:

با تشکیل سازمان بیمه های اجتماعی در سال ۱۳۳۲، کارگران شاغل در فعالیتهای بیماتکاری، جزء اولین گروههایی بودند که تحت پوشش بیمه قرار گرفته اند. بنا به موقعیتهای زمانی در زمینه نحوه محاسبه و وصول حق بیمه کارکنان شاغل در قراردادهای بیماتکاری، بخشنامه ها و دستورالعملهای متعددی صادر شده است که بعضاً برای مدت زمان معین و برخی کماکان از قابلیت اجرایی برخوردار است. لذا کلیه بخشنامه و دستورالعملهای بیماتکاری باتوجه به قوانین و مقررات و تصویبنامه های شورای عالی تامین اجتماعی مورد بازنگری قرار گرفته و پس از حذف زوائد این دستورالعمل جایگزین کلیه بخشنامه ها و دستورالعملهای صادره قرار میگیرد.

فصل اول: مواد قانونی

۱- ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی:

در مواردی که انجام کار بطور مقطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار میشود کارفرما باید در قراردادی که منعقد میکند مقطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان تامین اجتماعی بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون تامین اجتماعی بپردازد. پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقطعه از طرف کارفرما موکول به ارائه مقاصح حساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد بیماتکارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت نمایند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقطعه کار را بدون مطالبه مقاصح حساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوطه خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخت می نماید

سازمان تامین اجتماعی

از مقاطعه کار مطالبه و وصول کند. کلیه وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی همچون شهرداریها و اتاق اصناف (سابق) و موسسات دولتی و غیردولتی و موسسات خیریه و عام المنفعه مشمول این ماده میباشند.

تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی مصوب جلسه مورخ ۲۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی

کلیه کارفرمایان موضوع ماده ۲۸ قانون تامین اجتماعی و ۲۹ قانون بیمه های اجتماعی (سابق) مکلفند مطالبات سازمان تامین اجتماعی از مقاطعه کاران و مهندسین مشاوره که حداقل یکسال از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان گذشته و در این فاصله جهت پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارائه مفاصا حساب سازمان تامین اجتماعی مراجعه نموده اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه کاران و مهندسین مشاور از محل ۵٪ کل کار و آخرین قسط نگهداری شده به این سازمان پرداخت نمایند. میزان حق بیمه پس از قطعی شدن طبق قانون و بر اساس آراء هیات تجدید نظر موضوع ماده ۲۳ قانون تامین اجتماعی اعلام خواهد شد. مهلت مقرر جهت واريز مورد مطالبه توسط واگذارندگان کار حداکثر بیست و پنج روز تعیین گردیده است.

۲- ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی

در مواردیکه نوع کار ایجاب کند سازمان تامین اجتماعی میتواند به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورایی عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلقه را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

فصل دوم: طبقه بندی قراردادهای

قراردادهای مشمول ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی از نظر احتساب حق بیمه به سه دسته تقسیم میگردند:

بخش اول: قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی

بخش دوم: قراردادهای غیرعمرانی

بخش سوم: موارد خاص قراردادهای غیرعمرانی

بخش اول: قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی:

الف: شرایط لازم

طبق مصوبات ۱۲۹ و ۱۳۳ شورایی عالی تامین اجتماعی (پیوست شماره یک) قراردادهائی مشمول ضوابط طرحهای عمرانی تلقی میگردند که دو شرط زیر را توأمأ دارا باشند:

۱- قرارداد بر اساس فهرست بهاء پایه سازمان برنامه و بودجه (قراردادهای پیمانکاری) یا ضوابط تیپ سازمان مزبور (قراردادهای مشاوره ای) منعقد شده باشد.

بسته

سازمان تامین اجزای

تاریخ
شماره
پوست

۲- تمام یا قسمتی از بودجه عملیات از محل اعتبارات عمرانی دولت (اعتبارات عمرانی ملی، منطقه‌ای، استانی تامین شده باشد.

ب: نحوه احتساب حق بیمه پیمانهای طرحهای عمرانی

ماخذ حق بیمه کلیه قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی بر اساس مصوبات ۱۲۹ و ۱۲۳ شورایی عالی تامین اجتماعی از تاریخ ۶۳/۲/۱۶ به بعد بشرح ذیل میباشد.

۱- حق بیمه قراردادهای مشاوره ای مقطوعاً ۱۲ درصد ناخالص کارکرد بعلاوه ۱/۶ درصد بعنوان حق بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۱۵/۶ درصد ناخالص کارکرد میباشد. (سهم پیمانکار ۳/۶ درصد و سهم کارفرما ۱۲ درصد)

۲- حق بیمه قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) مقطوعاً ۶ درصد ناخالص کارکرد بعلاوه ۶ درصد بعنوان بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۱۲ درصد ناخالص کارکرد میباشد (۱/۶ درصد سهم پیمانکار و ۵ درصد سهم کارفرما)

توجه: حق بیمه کلیه قراردادهای مشاوره که قبل از ۶۳/۲/۱۶ خاتمه یافته است و همچنین صورتحساب مربوط به قبل از تاریخ مذکور قراردادهایی که قبل از ۶۳/۲/۱۶ شروع و بعد از آن خاتمه یافته است، طبق حسابرسی از دفاتر قانونی و در مورد قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) به ماخذ ۳/۲ درصد محاسبه میگردد.

تذکره ۱ - حق بیمه بیکاری از تاریخ ۶۹/۵/۱۶ بشرح مندرج در بند ۱ و ۲ محاسبه میگردد.

تذکره ۲ - طبق مصوبه شماره ۳۳۰۹ مورخ ۶۶/۵/۱۸ شورایی عالی تامین اجتماعی در صورتیکه پیمانکاران مجری قراردادهای مشمول طرحهای عمرانی بخشی از اجرای عملیات موضوع پیمان را طی قرارداد به پیمانکاران فرعی واگذار نمایند چنانچه حق بیمه متعلق به قرارداد اصلی پرداخت شود، وصول حق بیمه بابت قرارداد پیمانکار فرعی منتفی خواهد بود.

تذکره ۳ - طبق نظریه کتبی دفتر فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی (سازمان برنامه و بودجه سابق) کلیه قراردادهاییکه بمنظور اجرای عملیات ساختمانی با مترای زیر بنا مطابق بخشنامه ۵۲/۲۰۰۰/۵۲/۲۷۰۰ مورخ مرداد ۷۵ (حداکثر ۲۰۰۰ متر مربع) منعقد شوند بر اساس فهرست بهاء سازمان برنامه و بودجه تلفی می شوند بنابراین در صورتیکه بودجه آنها از محل اعتبارات طرحهای عمرانی تامین گردد مشمول مصوبات ۱۲۹ و ۱۲۳ شورایی عالی تامین اجتماعی بوده و حق بیمه و بیمه بیکاری آنها بترتیب به ماخذ ۶ درصد و ۰/۶ درصد (جمعاً ۶/۶ درصد) خواهد بود.

تذکره ۴ - برابر بخشنامه شماره ۵۲/۲۸۰۰-۶۷۷۲-۱ مورخ ۶۳/۶/۲۸ سازمان برنامه و بودجه قراردادهای طرحهای عمرانی که بر اساس قیمت پایه منعقد و ضریب پیشنهادی پیمانکار بیش از ۱۰ درصد بالاتر (پلوس) از قیمت پایه باشد، چنانچه دارای مجوز از شورایی عالی فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی باشد مشمول ضوابط

سازمان تأمین اجتماعی

شماره
پایه

۳- قراردادهای منعقد شده از ۷۰/۱/۲۴ به بعد

بموجب مصوبات مورخ ۷۰/۱/۲۴ و ۷۳/۹/۷ (پیوستهای شماره ۵ و ۴) شورای عالی تأمین اجتماعی، شرائب واحدی همانند طرحهای عمرانی برای محاسبه قراردادهای غیرعمرانی در نظر گرفته شده است، که این امر تسهیلات زیادی را در جهت وصول حق بیمه و صدور مقاصح حساب بیمانکاران فراهم آورده است و به استناد مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۴ حق بیمه قراردادهای بیمانکاری و مهندسین مشاوران تاریخ مذکور به بعد با توجه به تعهد طرفین و نحوه اجرای کار به ترتیب زیر محاسبه میگردد.

۳-۱- حق بیمه قراردادهای بیمانکاری که در تاریخ ۷۰/۱/۲۴ به بعد و هزینه بیمانکار میباشند و یا موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کار ایجاب نماید که کلاً بصورت مکانیکی انجام گیرد بمیزان هفت درصد ناخالص کل کارکرد میباشند. (موضوع ماده دوم مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۴)

(۷٪ کل ناخالص کارکرد = حق بیمه)

($\frac{1}{4} \times$ اصل حق بیمه = بیمه بیکاری)

۳-۲- حق بیمه کلیه قراردادهای دستمزدی و خدماتی غیر مکانیکی بمیزان پانزده درصد ناخالص کل کارکرد میباشند.

(۱۵٪ کل ناخالص کارکرد = حق بیمه)

($\frac{1}{4} \times$ اصل حق بیمه = بیمه بیکاری)

۳-۳- در مواردیکه تهیه قسمتی از مصالح بعهد و هزینه بیمانکار و قسمتی بعهد و هزینه واگذارنده کار میباشند ارزش مصالح واگذاری به بیمانکار به ناخالص کل کار افزوده می شود و سپس حق بیمه طبق بند ۳-۱ محاسبه میگردد.

۳-۴- قیمت تجهیزات وارده از خارج از کشور که بیمانکاران از طریق گشایش اعتبار اسنادی خریداری می نمایند مشمول کسر حق بیمه نمیباشند، همچنین قیمت مصالح انحصاری، اختصاصی، آسانسور و تاسیسات، ماشین آلات، آهن آلات در قراردادهای سوله سازی که تهیه آن در اختیار واگذارندگان کار است، پارچه در قراردادهای دوخت و نوز و آسفالت در قراردادهای جاده سازی و آسفالت کاری، موکت و کف پوش و کابینت در صورتیکه توسط کارفرما تهیه و بصورت رایگان به بیمانکار تحویل شود بعنوان مصالح واگذاری تلقی نشده و قیمت آنها به کل کارکرد اضافه نمیگردد.

۳-۵- در مواردیکه موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کار ایجاب نماید قسمتی از کار بصورت مکانیکی (با وسائل و ماشین آلات مکانیکی متعلق به بیمانکار) و قسمتی بصورت دستی انجام گیرد در این حالت حق بیمه بخش (درصد) مکانیکی بماخذ هفت درصد و حق بیمه بخش (درصد) دستی بماخذ پانزده درصد محاسبه میگردد.

*تذکره: چنانچه وسائل و ابزار مکانیکی توسط واگذارنده کار تهیه و بدون دریافت کرایه در اختیار بیمانکار قرار گیرد در این حالت نیز با توجه به دستمزدی بودن کار حق بیمه آن کلاً طبق ماده اول مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۴ و یا بماخذ پانزده درصد محاسبه خواهد شد.

برساخته

.....
.....
.....

سازمان تأمین انرژی

۲- اشخاص حقیقی

- ۲-۱- در صورتیکه پیمانکار دارای کارگاه تولیدی، صنعتی و فنی در زمان اجرای قرارداد در شعبه سازمان دارای پرونده مطالباتی بوده ولیست کارگران شاغل در کارگاه را ارسال و یا توسط سازمان از کارگاه بازرسی بعمل آمده باشد در این صورت چنانچه طبق محتویات پرونده مطالباتی کارگاه فاقد هرگونه بدهی قطعی بوده و یا آنرا پرداخت نماید صدور مفاصحا حساب قرارداد آنها بلامانع میباشد.
- ۲-۲- در مواردیکه پیمانکار تمکن پرداخت نقدی بدهی طبق پرونده مطالباتی را نداشته باشد چنانچه معادل حق بیمه قرارداد طبق مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۲ را پرداخت و همچنین مانده بدهی را تقییط نماید در این صورت نیز صدور مفاصحا حساب قرارداد بلامانع است.
- ۲-۳- در مواردیکه پیمانکار فاقد پرونده مطالباتی در شعب سازمان و یا فاقد بازرسی و ارسال لیست در دوره اجرای قرارداد باشد میبایستی حق بیمه قرارداد وی طبق تصویبنامه مورخ ۷۰/۱/۲۲ محاسبه و وصول گردد.

ب- قراردادهای خرید و فروش

- ۱- قراردادهای خرید و فروش اجناس، مواد و تجهیزات که نیاز به انجام کار اضافی نباشد و موضوع قرارداد منحصرأ خرید و فروش باشد مشمول کسر حق بیمه نبوده و صدور مفاصحا حساب بدون وصول حق بیمه بلامانع خواهد بود همچنین در مورد قراردادهای اجاره انواع ماشین آلات و اتومبیل، در صورتیکه بدون راننده باشد مطابق این بند عمل خواهد شد.
- ۲- در مواردیکه پیمانکار دارای کارگاه تولیدی - صنعتی و فنی (اهم از حقیقی یا حقوقی) قرارداد ساخت یا فروش (ساخت در کارگاه وی انجام می شود) همراه با حمل و نصب اجرا نماید در مورد قسمت ساخت طبق بند الف و در مورد فروش حق بیمه ای تعلق نخواهد گرفت و در خصوص حمل و نصب طبق مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۲ عمل خواهند شد. ضمناً چنانچه واگذارندگان کار میزان کارکرد حمل و نصب را مشخص نمایند حق بیمه نسبت به کل کارکرد اعزام ساخت یا فروش و حمل و نصب کلاً طبق مصوبه مذکور محاسبه خواهد شد.

ج: قراردادهای گازرسانی

- در قراردادهای گازرسانی که فی مابین شرکت ملی گاز ایران و پیمانکاران منعقد میگردد لوله و اتصالات، نوار زرد اخطار، مواد عایق و الکتروود مخصوص که مختص عملیات گازرسانی است و از طرف واگذارنده کار به پیمانکار تحویل میگردد جزء مصالح انحصاری می باشد لذا حق بیمه قراردادهای مذکور با توجه به نوع عملیات بشرح زیر محاسبه میگردد.
- ۱- حق بیمه قراردادهای احداث شبکه های گازرسانی بطور کلی طبق ماده دوم مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۲ یا ماخذ ۷٪ محاسبه می گردد.
- ۲- قراردادهای نصب انشعابات (نصب علمک): بطور کلی خدمات تلقی و یا توجه به استفاده از ماشین آلات و دستگاههای جوشکاری و بعضاً کمپرسور و دستگاههای حفاری مشمول ماده چهارم مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۲ میباشد، به این ترتیب که ۷۰٪ عملیات مکانیکی محسوب و حق بیمه آن به ماخذ ۷٪ و ۳۰٪ عملیات غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن به ماخذ ۱۵٪ محاسبه میگردد.

بسم الله

تاریخ: .....
شماره: .....
پایه: .....

سازمان تأمین اجتماعی

۳- قراردادهای نصب رگلاتور چنانچه قرارداد مربوطه جداگانه و مستقل از نصب انشعاب (علمک) منعقد شده باشد در اینصورت باتوجه به نوع کار کلاً خدماتی و غیر مکانیکی و حق بیمه آن طبق ماده اول مصوبه مورخ ۷۰/۱/۲۲ با ماخذ ۱۵٪ محاسبه میگردد. چنانچه نصب رگلاتور و نصب انشعاب توأمأ در یک قرارداد باشد باید طبق بند ۲ فوق عمل شود.

د: قراردادهای خدمات شهری و نگهداری فضای سبز

در اینگونه قراردادها نیز معادل ۷۰٪ از ناخالص کارکرد به عنوان کارکرد مکانیکی محسوب و حق بیمه آن به ماخذ ۷٪ و معادل ۳۰٪ از ناخالص کارکرد به عنوان کارکرد غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن به ماخذ ۱۵٪ محاسبه و وصول میگردد.

ه: قراردادهای طراحی و ساخت نرم افزار و ارائه خدمات رایانه ای

قراردادهایی که موضوعات آنها تهیه و نصب سخت افزار (رایانه)، طراحی و ساخت نرم افزار و سیستمهای مختلف عملیاتی و اطلاعاتی و پشتیبانی نرم افزاری و سخت افزاری و تعمیر و نگهداری آنها می باشد، در صورتیکه پیمانکار مربوطه دارای شخصیت حقوقی باشد طبق بند الف این بخش عمل میگردد.

و: قراردادهای حسابرسی - تحقیقاتی و پژوهشی:

باتوجه به مصوبه شماره ۱۱۰۰/۲۱۱۲ مورخ ۷۸/۲/۲ هیأت مدیره سازمان احتساب حق بیمه قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی و حسابرسی به ترتیب ذیل خواهد بود.

* - قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی:

- ۱- در مواردی که قرارداد تحقیقاتی و پژوهشی با دانشگاهها یا مراکز علمی و یا مؤسسات وابسته به آنها بعنوان پیمانکار یا مجری منعقد می شود، چنانچه دانشگاه یا مراکز مذکور وابسته به وزارتخانه ها باشد و طبق پروندهای که نزد سازمان دارد بدهکار نبوده و یا اصلاً کارکنان آن مشمول قانون تأمین اجتماعی نباشند، بدون محاسبه و مطالبه وجهی بابت حق بیمه قرارداد مفاصاحساب مربوط صادر میشود.
- ۲- در مواردی که مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وابسته به دانشگاهها یا سایر مراکز علمی دولتی دارای شخصیت حقوقی مستقل باشند و همچنین در مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی بخش خصوصی که دارای دفاتر قانونی میباشند و آن راجعت حسابرسی در اختیار سازمان قرار دهند، دفاتر قانونی مبتنی محاسبه و وصول حق بیمه قراردادهای منعقد می باشد به این ترتیب چنانچه طبق دفاتر قانونی فاقد بدهی باشند صدور مفاصاحساب قراردادهای آنها بلامانع خواهد بود.

بسته

تاریخ :
شماره :
پرست :

سازمان مهندسان تهران

که حق بیمه مربوطه توسط واگذارنده کار از صورت وضعیت کارکرد و یا صورتحساب پیمانکار و مهندس مشاور به مأخذ تعیین شده کسر و همزمان به سازمان تامین اجتماعی پرداخت می‌گردد پیمانکار می‌تواند در طول اجرای قرارداد فقط لیست کارکنان خود و کارکنان پیمانکاران فرعی را که طبق مقررات تهیه و بدون پرداخت حق بیمه در مهلت مقرر در ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی و قانون دریافت جرائم از کارفرمایان مصوب مورخ ۱۳۷۳/۵/۹ مجلس شورای اسلامی به سازمان تامین اجتماعی ارسال نماید.

در مورد این گروه از پیمانکاران با توجه به اینکه حق بیمه مقرر از صورت وضعیت پیمانکار اصلی کسر و به سازمان پرداخت می‌شود در صورتیکه دارای پیمانکار فرعی باشند صدور مفاصاحساب پیمانکاران فرعی آنها بدون محاسبه حق بیمه و مشروط بر اینکه حق بیمه کلیه صورت وضعیتهای پیمانکار اصلی تا تاریخ درخواست مفاصاحساب پیمانکار فرعی پرداخت شده باشد بلامانع خواهد بود.

چنانچه با توجه به نوع عملیات قرارداد مأخذ (درصد) حق بیمه موضوع تصویبنامه مورخ ۷۰/۱/۲۲ بهنگام کسر و پرداخت حق بیمه از صورت وضعیت یا صورتحساب پیمانکار یا مهندس مشاور توسط واگذارنده کار رعایت نشده و به جای کسر و پرداخت حق بیمه به مأخذ ۱۵ درصد، ۷ درصد پرداخت شده باشد، همچنین در مواردیکه مأخذ پرداخت حق بیمه رعایت شده لیکن حق بیمه مستند به لیستهای ارسالی پیمانکار بیش از حق بیمه براساس مأخذ موضوع تصویبنامه مذکور باشد در اینصورت باید در پایان کار و بهنگام صدور مفاصاحساب قرارداد مابه‌التفاوت حق بیمه محاسبه و از پیمانکار مطالبه و وصول و سپس مفاصاحساب قرارداد صادر شود.